

Govori na shodu »Za mir, proti oboroževanju!«

27. marec 2025, Ljubljana

Anica Mikuš Kos, predsednica Slovenske filantropije

Sedim za računalnikom in razmišljam, kaj naj napišem ob shodu za mir. Toliko besed je bilo v teku tisočletij napisanih in izrečenih proti vojnam, za mir. V mojih učenih knjigah je zapisano, da so med vsemi ranami in izgubami najbolj boleče, povzročajo največ trpljenja, največ gorja tiste, ki jih človek namenoma povzroči drugemu človeku, ljudem. V knjigah tudi piše, da vojne med vsemi množičnimi nesrečami usmrtijo in telesno ter duševno pohabijo največ ljudi. In v poročilih Organizacije združenih narodov beremo, da je danes posebej tragično stanje otrok po svetu. UNICEF poroča, da je leto 2024 za otroke, prizadete zaradi oboroženih konfliktov, eno najhujših v zgodovini. Več kot 473 milijonov otrok, torej skoraj vsak peti otrok, živi na konfliktnih območjih, 47,2 milijona jih je razseljenih. Odstotek otrok, ki živijo na območjih oboroženih spopadov, se je z 10 odstotkov v 90. letih prejšnjega stoletja povečal na skoraj 19 odstotkov.

In ko se sprašujem, od kod ta samouničevalna težnja človeškega rodu, najdem vrsto razlag – ekonomske, politološke, družboslovne, psihološke, religiozne, biološke in še kakšne narave. Toda, pošteno povedano, nobena od teh mi ne pojasni, ne da odgovora na vprašanje, zakaj človeški rod mori svoje člane, zakaj se medsebojno trpinčimo.

Še nečesa ne razumem: odkrivamo vse več o sestavi in delovanju vesolja in o bioloških procesih, značilnih za živa bitja, naši tehnični in digitalni izumi so vse bolj veličastni, hkrati pa ne uspemo dojeti in sprejeti osnovne modrosti o ohranjanju življenja človeške vrste. Imamo zakone za ohranjanje ogroženih rastlinskih in živalskih vrst in ti v nekaterih primerih celo uspešno delujejo. Tudi za ohranjanje človeškega rodu imamo zakone, konvencije in druge zavezujoče li-

stine in institucije, v katere smo vložili veliko miselnih naporov, dela, denarja in v katere smo položili veliko upanja, da nas bodo varovali. Toda prav v sedanjem času postaja vse očitnejša njihova nemoč pri preprečevanju človeške morije.

Smo v 80. letu po koncu druge svetovne vojne. Vodilno geslo v povojnem času je bilo »Nikoli več!«. Nismo ga udejanjili. Med letoma 1945 in 2025 je bilo mnogo vojn. Danes nam naši voditelji, torej tisti, ki naj bili najboljši, najpametnejši, najmodrejši med nami, grozijo z novimi vojnami in terjajo, naj se nanje pripravimo z usmerjanjem denarja v oboroževanje. Tudi denarja, ki je bil namenjen za zaščito najbolj prikrajšanih, pomoči najbolj potrebnih. Vendar nam jadikovanja in razmišljanja o nerazumljivih zlih silah in dogajanjih ne pomagajo veliko. Obetavnejše je razmišljanje o dobrem v človeku, v človeških skupnostih. V značaju ljudi je tudi težnja po spreminjanju sveta na bolje, po uveljavljanju dobrega, po zaščiti pred zlom. Poleg zla je tudi dobro. Osnovno stvarno vprašanje za vsakega med nami je: »Kaj lahko jaz storim, da bo prevladalo dobro, da bomo živeli v miru? Da bom zavarovala sebe, sočloveka, svojo skupnost, svoj planet?«.

Odgovorov na to vprašanje je veliko. Pa tudi ljudi, ki želijo odgovoriti na to vprašanje, je veliko. Zberimo svoje umske, duhovne, človečnostne, življenjske sile in iščimo skupaj odgovor na vprašanje, kako se izogniti silnicam množičnega nasilja, trpljenja in morij. V obdobju iskanja poskušajmo vsaj po kapljicah priliti dobro v bazen zaščite dobrobiti človeškega rodu.

Naj zaključim: Ljudje vseh dežel, ljudje našega planeta, združimo se v prizadevanjih za ohranjanje miru, za življenje in dobrobit vseh ljudi. Prevezemimo pobude in dejavnosti za mir. Ne zanašajmo se na delovanje svetovnih institucij, ne prepuščajmo se jim. Navsezadnje je mir ena osnovnih preživetvenih dobrin, ki zadevajo celotno socialno tkivo človeštva. Ne zanašajmo se na zagotavljanje miru od zgoraj navzdol. Razvijajmo varovalke miru v osnovnih socialnih mrežah našega življenja in odnosov. Postanimo in ostanimo dejavni varuhi miru, saj nihče ne bo namesto nas sejal semena miru in dobrega in plel trave nasilja in zla.

Rastko Močnik, profesor sociologije

1. Zahtevamo samo, da slovenska vlada ravna po slovenski ustavi – in ne po ukazih birokracije EU.
2. Zahtevamo, da slovenska vlada uveljavlja politiko miru, dejavno, javno in pošteno – in da ne hlapčuje imperialistični birokraciji EU.
3. Imperialistična birokracija EU ni naredila nič, da ustavi genocid nad Palestinkami in Palestinci – slovensko vlado pa ustava in ljudstvo Slovenije zavezujeta, da se z vsemi močmi upre genocidu in okupaciji Palestine.

4. Zahtevamo, da slovenska vlada, da podjetja, univerze, da vse organizacije pretrgajo sodelovanje z Izraelom.
5. Zavračamo militaristično politiko EU.
6. Nočemo vojne z Rusijo, ki jo pripravlja imperialistična birokracija EU.
7. Gnusijo se nam krvavi dobički evropskih orožarjev.
8. Nočemo, da bi nas omadeževala peščica vojnih dobičkarjev in krvavih orožarjev. Nobenih vojnih dobičkov v našem imenu!
9. Ne gremo na vzhodno fronto – raje gremo ven iz pakta Nato!

Dragan Petrovec, pravnik in kriminolog

Človekova narava je slabša, kot smo pripravljeni verjeti. Ko bi bilo drugače, za nami ne bi bilo tisočletij vojn in le za drobec mirnih časov vmes. Ljubezen do vojne srečamo na vsakem koraku. In ko se ena vojna konča, ljudje, vajeni ubijanja, doživljajo abstinenčne stiske in ubijajo naprej. To je bistvo posttravmatskega sindroma. Teh ljudi ne tlači mora zaradi tega, kar so počeli, ampak zato, ker tega nenadoma ne morejo več.

V Sloveniji, ki je domnevna oaza miru, je veliko ljudi, ki obožujejo nasilje. Kakor koli jih pogledamo, se jih drži orožje. Od želja po sproščeni nabavi po ameriškem zgledu do strelskih društev, ki jih ustanavljajo, da o trgovini z orožjem ne govorimo. Ne smemo pozabiti, da so leta 1991 Slovenijo pred razrušenjem in vse nas rešili poveljniki, ki so zavrnili ukaz za nesmiselno morijo. Ukaz, ki je prišel iz istih vrst kot današnja najnasilnejša retorika, zato na žalost ne preseneča njihovo občudovanje najbolj grozljivih režimov, odgovornih za genocid.

In potem naj takim ljudem, ko obljublajo boljše čase, zaupamo vodenje države?!

A razdrobljeni v iskanju majhnih rešitev na različnih področjih bomo vselej plen čvrste, odlično organizirane militaristične skupine, ki ima stalno podporo petine državljanov.

Zato mislim, da se je treba najprej upreti največji grožnji današnjega časa, to je stopnjevanju oboroževanja in nasilja, pri katerem vsakodnevno ubijanje otrok in mater postaja rutina pred očmi vse manj občutljive javnosti. In vselej je največ žrtev med tistimi, ki sanjajo o miru in nikoli niso nikomur storili ničesar žalega. Desettisoči otrok, ki jih izbirajo v Ameriki narejene in Izraelu prodane pametne bombe.

Potem ko smo zamudili skoraj vse, kar se je v domnevno demokratičnem razvoju Ukrajine in njenih skrbnikov dalo zamuditi, pač ni rešitve, ki bi prinesla pravičen mir. Pred tem smo zamudili tudi vse, kar bi se morda dalo narediti, da bi bilo bivanje s sicer izrazito nedemokratično Rusijo vsaj znosno.

Tako tudi ni več pravičnega sveta, v katerem smo dopustili jedrsko orožje, proti kateremu ni več obrambe, zato je popoln nesmisel govoriti, da lahko kdor koli premaga katero koli jedrsko velesilo.

Če veliki mislec Francis Fukuyama, naš nedavni gost, obžaluje, da ZDA niso pomagale Ukrajini premagati Rusije, ker bi to lahko dosegli, potem je v resnici blizu njegov konec zgodovine. A to še ne pomeni, da moramo poklekniti pred velesilami. Nadaljevati je treba borbo za odpravo jedrskega orožja, kar smo v preteklosti že začeli. In verjamem, da so nove generacije, še ne zastrupljene s sovraštvom zoper kogar koli, tega sposobne.

Sedanja slovenska politika ni najboljši zgled. Ni mirne pokončnosti, ki bi bila marsikomu dober primer. Prevladujejo servilnost in občasne kritike na neprave naslove. Drugi del naše politike odlikuje odločnost, ki pa dokazano in že izpričano vodi v pogubo, ker je izključno militantna.

Da je mir kljub vsem težavam mogoč, pričajo pogajanja, ki so že skoraj uspešna, če jih ne bi v zadnjem trenutku preprečili vojni dobičkarji, kot je npr. Boris Johnson.

Zavest o spoštovanju človekovih pravic je v Sloveniji danes na srečo višja kot v večini Evrope. Nihče ni zaprt niti ne izgubi službe, če kritizira genocid Izraela nad Palestinci. Na tem, še dovolj zdravem jedru družbe poskusimo graditi mir brez oboroževanja.

Ker nimam nobenih zanesljivih nasvetov in priročnih rešitev, kako to doseči, naj končam z besedami astronautke, tudi našega rodu, Sunite Williams: »Kako nesmiselno je sovraštvo, vidimo, ko se dvignemo. V vesolju smo samo ljudje, ameriški in ruski prijatelji, astronauti na isti ladji. Meja med nami se zavemo šele, ko se vrnemo na Zemljo.«

Kako bi si bilo želeli, da se zavemo, da smo vsi na isti ladji in da lahko preživimo le v miru brez sovraštva in s pomočjo drug drugemu?

Anja Zag Golob, pesnica²

Toliko tega ne vem, ne razumem. Prevečkrat se vprašam: »Kako je to mogoče?« in premalokrat imam odgovor.

Prihajam iz krajev zadnjih bitk 2. svetovne vojne na naših tleh, od otroštva nosim v sebi kip ogromne ročne granate, iz katere letijo golobi in podobe starih ljudi, ki so na lastni koži občutili pekel vojne in ki ponavljajo eno in isto: »Nikoli več.« Nikoli več vojne.

---

2 Govor pesnice Anje Zag Golob je uvedla recitacija pesmi *Dlan* poljske Nobelove nagrajenke za literaturo Wisławe Szymborske.

Zdaj je ta »nikoli več« prišel, potisnjeni smo vanj kot nemočne lutke in ne vem, kako ga živeti. Ne vem, kako molčati. Ne vem, kako gledati stran in se delati, da je tu vse normalno, a hkrati ne znam povedati nič, kar bi stvari spremenilo. In ne vem, kam z vso tesnobo, ki se mi razrašča v prsih, da težje in težje diham.

In ne razumem. Ne razumem, čemu je tako težko dojeti, da smo ljudje, ne le številke – in kaj to pomeni. Da orožje ni eksponat, temveč da ubija. Da smo, če to dopustimo, vsi mi »kolateralna škoda«. In da potrebujemo tudi poezijo, ne le paštete. Mi, naše duše hrepenijo po lepoti, bližini, sočustvujejo, hočejo biti več od zgoľ svojih denarnic. Mi hočemo biti ljudje. Jaz ne želim kričati – rada bi živela v svetu, kjer enako šteje šepet. Svetu, ki ceni kulturo in spoštuje umetnice in umetnike. Kjer je poezija zaželena, ne zaničevana. Ki razume, da imamo samo eno življenje, samo ta čas tukaj in zdaj.

Ko je vojna, ljudje ne živijo, prezaposleni so s preživetjem. Za življenje je potreben mir. Svoboda je glagol. Ljubezen je glagol. In tudi mir je glagol.

Toliko tega ne vem, ne razumem – a tukaj stojim, ne morem (in nočem) drugače. Ker hočem, da bi dlan Evrope ta čas zmogla dovolj modrosti, da v pesmi Wisławie Szymborske ne bi izbrala – Mein Kampfa.

Nada Pretnar, Gibanje za pravice Palestincev

Danes smo priča enemu najbolj brutalnih zločinov proti človeštvu: genocidu nad palestinskim prebivalstvom. Več kot leto in pol izraelskega uničevanja Gaze, Zahodnega brega, več kot 76 let izraelske kolonizacije in apartheida Palestine – vse to že desetletja in tudi danes med genocidom poteka s politično, gospodarsko in vojaško podporo ZDA in Evropske unije. Celotni zahodni svet, skupaj s pasivnostjo in oportunistom preostalega dela sveta, tudi Slovenije, Izraelu dopušča, Izraelu omogoča in Izrael podpira pri množičnem pobijanju palestinskega prebivalstva.

V Gazi lahko danes na najokrutnejši način spremljamo, kakšne posledice prinašata pospešeno oboroževanje in militarizacija – Izrael in ZDA, ki nad palestinskim prebivalstvom izvajata genocid, sta namreč med najbolj militariziranimi državami na svetu.

Izrael je v Gazi v letu in pol pobil več kot 50.000 in ranil preko 110.000 ljudi, od tega več tisoč otrok; Gazo je popolnoma uničil do te mere, da še desetletja ne bo primerna za življenje.

Orožje še nikoli v zgodovini ni prineslo miru in varnosti. Orožje prinaša zgoľ uničenje, smrt in trpljenje.

Kdo lahko danes verjame, da bodo evropski politični voditelji, ki danes izraelski genocid aktivno politično in vojaško podpirajo, z nakupovanjem orožja v vrednosti več sto milijard evrov skrbeli za mir?

Da bodo ti politični voditelji, ki danes kupujejo izraelsko, na Palestincih in Palestinkah testirano orožje in ga uporabljajo proti beguncem in begunkam na evropskih mejah, skrbeli za varnost? Sprašujemo jih – varnost za koga?

Gonja za oboroževanjem je pogon vojaški industriji in kapitalu, ki bo prinesel vrtoглаve dobičke peščici ter vojno in uničenje vsem ostalim.

Danes Palestina, Libanon, Jemen, Sirija, Kongo, Sudan, Ukrajina. Kaj bo jutri?

Danes smo tukaj zato, ker nasprotujemo ponovni militarizaciji Evrope in za pravljanju stotine milijard za orožje in vojaško opremo, namesto da bi vlagali v javno zdravstvo, šolstvo in socialo.

Danes smo tukaj zato, ker nasprotujemo evropski podpori izraelskemu genocidu nad palestinskim prebivalstvom.

Danes smo tukaj zato, ker nasprotujemo imperializmu, kolonializmu in terorizmu zahodnega sveta, ki pod vodstvom ZDA predstavljajo največjo grožnjo stabilnosti tega sveta.

Danes smo tukaj zato, ker smo proti vojnemu dobičkarstvu in kapitalističnemu sistemu, ki ga poganja.

Danes smo tukaj zato, ker zahtevamo enakopraven, pravičen, demilitariziran in svoboden svet.

Iztok Šori, direktor Mirovnega inštituta

Vsako leto države vlagajo vedno več denarja v orožje – in vsako leto je na svetu več vojn. Vojni hujškači, avtoritarni voditelji in tehnološki milijarderji spodkopavajo temelje demokracije, svobode in naše skupne prihodnosti. Namesto sodelovanja in medčloveškega spoštovanja se uveljavlja logika vojne, moči in nasilja.

Zdaj ni čas za prilivanje olja na ogenj. Zdaj ni čas za novo oboroževalno tekmo. Zdaj je čas za dosledno uresničevanje mirovne politike.

K temu nas ne zavezuje le človečnost – k temu nas zavezuje tudi slovenska Ustava, ki v 124. členu pravi: »Pri zagotavljanju varnosti izhaja država predvsem iz mirovne politike ter kulture miru in nenasilja.«

Alternativa tej poti je pogubna: urejanje mednarodnih odnosov bomo prepustili generalom in vojaški industriji – in spet bomo gledali, kako mlade fante pošiljajo na fronte.

Zato danes tukaj zbrani od vlade in opozicije zahtevamo:

- 1) Da Slovenija postane odločen in aktiven glasnik miru, solidarnosti in pravičnosti – doma, v Evropi in po svetu.
- 2) Da začne izvajati mirovno diplomacijo, ki temelji na dialogu, mednarodnem sodelovanju, razoroževanju in omejevanju proizvodnje orožja.

- 3) Da okrepi razvojno pomoč, zagotovi varne poti in azil preganjanim ter pomaga državam, ki jih razdirajo konflikti, pri obnovi infrastrukture, skupnosti in demokratičnih institucij.
- 4) Da dosledno varuje pravico do ugovora vesti – tako za moške v Sloveniji kot Ukrajini in kjer koli drugje.
- 5) Da takoj vključi vzgojo za mir in nenasilno reševanje konfliktov v šolski sistem ter uvede programe, kjer se lahko ljudje usposobijo za nenasilni odpor in odzivanje na krize.

Z uresničevanjem teh zahtev lahko Slovenija postane zgled v mednarodni skupnosti. Dokazati moramo, da je trajen mir možen. Da stabilnost ni rezultat militarizacije, temveč solidarnosti, pravičnosti in nenasilnega delovanja.

Dovolj je bilo nenačelne politike do aktualnih vojn! Dovolj je bilo laži, da zaradi oboroževanja ne bo rezov v socialo, zdravstvo in šolstvo. Dovolj je bilo manipulacij, da več orožja prinaša več varnosti!

Zdaj je čas, da pogumno rečemo *Ne! Ne v mojem imenu!*

Zahtevamo slovensko in evropsko politiko, ki bo gradila mostove, ne okope!

Miha Blažič, aktivist, kolumnist in glasbenik

Ko nam politiki razlagajo o tem, da moramo okrepiti naše obrambne zmogljivosti, radi uporabljajo prvo osebo množine: »Mi potrebujemo povečati naše obrambne zmogljivosti.« Vprašanje, ki jim ga velja postaviti, je: »Kdo smo to mi? Kdo smo pravzaprav mi? Koliko nas, ki stojimo danes tukaj? Jaz, ti, vaši sodelavci, družinski člani? Koliko besede imamo pri tem in koliko bomo imeli besede pri tem, katero orožje se bo kupovalo, za kakšne namene in v čigave roke bo šlo? Koliko imamo mi besede pri tem? Koliko imamo ljudje, ki bomo plačali to orožje, besede pri tem, za kaj se bo uporabljalo?« Jaz mislim, da nič. Tako kot v 90-ih nismo imeli nič, ko so naši politiki speljali svoje orožarske posle. Se pravi, ko govorijo mi, mislijo sebe, mislijo vladajoče razrede v Evropi, v Bruslju, v našem parlamentu. Oni govorijo o sebi. Oni potrebujejo to orožje, ne mi. Baje bodo s tem orožjem rešili vse krize, vse probleme, ki jih imamo zdaj.

Verjamem, da ste mnogi, ki tukaj stojite danes, stali tudi leta 2015 in še prej leta 2012, ko smo imeli evropsko dolžniško krizo. Spomnimo se, kako so takrat vladajoči razredi v Evropi reševali to krizo. Ni se dobro končalo za nas. Ni se dobro končalo za nobenega izmed narodov na periferiji Evrope, nenazadnje tudi v središču Evrope ne. Takrat smo morali dati bankam sedem milijard evrov javnega denarja, da smo plačali njihove luknje. Takrat smo morali privatizirati, razprodati 15 ključnih državnih podjetji, zamrzniti plače, rezati socialo, varčevati na upoko-

jencih in tako naprej. In to ne samo mi, temveč cela južna Evropa. Tako so takrat naši veljaki iz Evropske komisije, Evropske monetarne unije in Mednarodnega denarnega sklada reševali krizo, da so milijone in milijone ljudi pahnili v revščino.

Retorično vprašanje je: »Ali jim zaupamo orožje v rokah?« Od takrat naprej se krize namreč niso končale. Kaj se je zgodilo, ko smo imeli konec evropske dolžniške krize? Potem je bila kar naenkrat brexit kriza, potem migrantska kriza, potem korona kriza, potem ukrajinska kriza, potem palestinska kriza. Zdaj imamo kar naenkrat trump krizo in putin krizo. Ni in ni konca teh kriz. Vsako leto so pogostejše. Ali so te krize posledice ali so vzrok? In slej ko prej si moramo postaviti vprašanje: »Ali so krivi vsi drugi zunanji dejavniki ali so krivi ti vladajoči razredi sami?« Če so krivi oni, potem so naše naloge zelo jasne. Naš sovražnik je doma, ne v tujini.

Marsikdo nam bo povedal o tej situaciji: »Ne, ne, zdaj moramo biti realisti, mirovništvo je v tem trenutku utopija, to ni nek realen projekt. V tem trenutku je situacija čisto drugačna, kot je bila kadar koli prej.« Ti ljudje, ki so nas peljali iz krize v krizo in mimogrede niti ene rešili, ti ljudje zdaj potrebujejo samo še malo več denarja in samo še malo več orožja, potem bo pa vse v redu. Mi pa moramo biti realisti in jim slediti v tem programu. Kaj pa, če tega ne bi naredili?

Pravzaprav si lahko postavimo vprašanje: »Kdo je tukaj zares utopist? Kdo je tisti, ki verjame v utopijo?« Mi, ki verjamemo, da je v interesu vseh ljudi po svetu živeti med seboj v miru, ali tisti, ki verjamejo, da nas bodo ti vladajoči razredi še z malo več orožja v rokah končno razrešili vseh problemov, ki jih imamo? Jaz mislim, da so oni, ki se hočejo oboroževati, tisti, ki so utopisti v tej situaciji. Oni so tisti, ki sedijo doma za tipkovnicami in se obnašajo, kot da ukazujejo vladajočim razredom, kako naj razrešijo neke probleme v svetu, kot da imajo kakršen koli vpliv na to. Nimajo ga in nobeden od nas ga nima. In s tem se moramo soočiti. Naš sovražnik je doma. Mi tukaj nimamo moči, da bi vplivali na najosnovnejše probleme, ki jih imamo pred našimi vrati. Kaj šele, da bomo reševali ljudi na drugem koncu sveta – in s tem se je treba soočiti.

Zato mirovništvo ni neka pasivna pozicija – daleč od tega. Mirovništvo danes pomeni reševati krize pri njihovih vzrokih, poseči v stanje stvari takšno, kot je, in tam, kjer lahko to naredimo, v situacijah, kjer to lahko naredimo, v naših soseskah, na naših delovnih mestih, pred našim parlamentom. Tukaj imamo mi moč in tukaj moramo poseči v stvari. Mirovništvo je aktivna pozicija, to ni neka pasivnost. Mirovništvo pomeni, da hočemo spremeniti našo družbo. Mirovništvo po mojem pomeni, da moramo mi ustaviti razkrajanje socialne države, ustaviti obubožanje delavcev, ustaviti uničevanje planeta, ustaviti privatizacijo, prekarizacijo in vse ostalo, kar meče ljudi v negotovost. To so naši problemi.

Populisti, ki jih vidimo na oblasti, ki se vzpenjajo povsod po Evropi in ki nas ogrožajo, menda niso vzrok, ampak so posledica tega, da se razkraja in uničuje

vse varnostne mehanizme, ki jih imamo zato, da bi lahko ljudje dobro živeli. To je posledica, ne vzrok. Mirovniki pa se moramo stvari lotiti pri vzroku.

To pa pomeni tudi soočenje s tem, kaj pravzaprav je Evropska unija in kaj pravzaprav je Nato. Se pravi, mirovništvo pomeni tudi odgovornost, da razkrojimo to družčino kapitalistov, ki uničuje planet, in postavimo mednarodne odnose na novih solidarnostnih temeljih. Na temeljih solidarnosti med delavci vsega sveta, ker so ob koncu dneva oni tisti, smo mi tisti, ki bomo umirali na frontah, ne oni. In temu je treba tukaj in danes reči glasen ne!³

---

3 Za transkripcijo govora Mihe Blažiča se uredništvo zahvaljuje Dejanu Trdanu in Miguelu Angelu Mercadu Krajncu.

Zbiranje donacij za prebivalce Gaze. Foto: Infokolpa